

**“Türkiye’nin 2009 Yılı İlerleme Raporu” hakkında 10 Şubat 2010 tarihli
Avrupa Parlamentosu İlke Kararı**

Avrupa Parlamentosu,

- Komisyon tarafından hazırlanan 2009 Yılı Türkiye İlerleme Raporunu (SEC(2009)1334) göz önünde tutarak;
- Avrupa Parlamentosu’nun Türkiye’nin üyelik yönünde kaydettiği ilerlemeye ilişkin 27 Eylül 2006 tarihli İlke Kararı, AB-Türkiye ilişkileri konusunda 24 Ekim 2007 tarihli İlke Kararı, Türkiye’nin 2007 yılı İlerleme Raporuna ilişkin 21 Mayıs 2008 tarihli İlke Kararı ve Türkiye’nin 2008 yılı İlerleme Raporuna ilişkin 12 Mart 2009 tarihli İlke Kararı göz önünde tutarak;
- 3 Ekim 2005 tarihli Türkiye İçin Müzakere Çerçeve Belgesini göz önünde tutarak;
- Türkiye Cumhuriyeti’nin Katılımına İlişkin İlkelerin, Önceliklerin ve Koşulların Yer Aldığı Katılım Ortaklığı Belgesi (“Katılım Ortaklığı Belgesi”) hakkındaki 18 Şubat 2008 tarihli ve 2008/157/AT sayılı Konsey Kararını ve 2001, 2003 ve 2006 yılı Katılım Ortaklığı Belgelerine ilişkin önceki Konsey Kararlarını göz önünde tutarak;
- 10-11 Aralık 2009 tarihlerinde yapılan Avrupa Birliği Zirvesi sonuçlarını göz önünde tutarak;
- Avrupa Parlamentosu İç Tüzüğü’nün 110(2). maddesini göz önünde tutarak;

A. Müzakere Çerçeve Belgesi’nin Konsey tarafından onaylanmasını takiben 3 Ekim 2005 tarihinde Türkiye ile katılım müzakereleri açıldığından ve müzakerelerin açılması uzun ve açık uçlu bir sürecin başlangıç noktasını oluşturduğundan,

B. Türkiye’nin reformların gerçekleştirilmesi, iyi komşuluk ilişkilerinin yürütülmesi ve Topluluk müktesebatına tedricen uyum sağlanması konusunda yükümlülüğü bulunduğundan, bu yöndeki çabaların Türkiye’nin çağdaşlaşması için bir fırsat olarak görülmesi gerektiğinden,

C. Aralık 2006 tarihinde yapılan Avrupa Birliği Zirvesi sonuçları uyarınca, ortak değerlere dayalı bir topluluk olan Avrupa Birliği’ne katılım, tüm Kopenhag kriterlerine tam uyum sağlanmasına ve AB’nin yeni üyeleri entegre etme kapasitesine bağlı olduğundan,

D. Komisyon, 2009 yılında siyasi reformlar konusunda sınırlı ilerleme kaydedildiğini tespit ettiğinden,

E. Türkiye, son dört yıldır AT-Türkiye Ortaklık Anlaşması ve bu Anlaşma’nın Ek Protokolü’nde yer alan hükümleri hâlâ uygulamaya koymamış olduğundan,

F. Türkiye'nin kaydettiği ilerlemelere ilişkin olarak Avrupa Parlamentosu'nun son ilke kararında vurgu yaptığı meseleler, Komisyon tarafından Türkiye'nin 2009 Yılı İlerleme Raporu'nda ele alınmış ve ayrıntılı bir biçimde incelenmiş olduğundan,

1. Yargının rolü, Kürt kökenli vatandaşların hakları, Alevilerin hakları, ordunun rolü ve Türkiye'nin komşularıyla ilişkileri gibi geleneksel olarak hassas pek çok konuda kamuoyunda yapılan geniş kapsamlı tartışmaları memnuniyetle karşılar; Türk Hükümetini böyle bir tartışmanın başlatılmasında sergilediği yapıcı yaklaşımından ve rolünden dolayı takdir eder;

2. Türk toplumunda ve siyasi partiler arasında mevcut kutuplaşma konusundaki kaygısını yineler, Hükümeti ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) temsil edilen tüm partileri, Türk toplumunda uzlaşmanın sağlanması ve başta Anayasa olmak üzere temel reformların gerçekleştirilmesi amacıyla, siyasi rekabet ve pragmatik işbirliği arasında gereken dengeyi kurmaya davet eder;

3. 2009 yılında somut reformlar bakımından gerçekleştirilen ilerlemelerin sınırlı kaldığını not eder ve Hükümetin siyasi girişimlerinin mevzuata somut değişiklikler olarak yansması ve bu değişikliklerin uygulamaya geçirilmesi için Hükümeti teşvik eder;

4. Kopenhag siyasi kriterleri ile ilgili konularda mevzuat çıkarılmış olmakla birlikte, uygulamanın hâlâ yetersiz olmasını üzüntüyle karşılar; Hükümeti, özellikle kadın hakları, ayrımcılık yapmama, din, düşünce ve inanç özgürlüğü, ifade özgürlüğü, işkenceye karşı sıfır tolerans ve yolsuzlukla mücadele alanlarında mevzuatın uygulamaya geçirilmesini hızlandırmaya davet eder;

5. Türkiye'ye, Kopenhag kriterlerini tam olarak yerine getirmeye yönelik çabalarını sürdürmek ve artırmak, Türk toplumunu cinsiyet, ırk veya etnik köken, din veya inanç, engellilik, yaş veya cinsel yönelim bakımından fark gözetmeksizin eşitlik ilkesi temelinde birleştirerek gereken reformları desteklemesi amacıyla bir araya getirmek için çağrıda bulunur;

Kopenhag siyasi kriterlerinin yerine getirilmesi

Demokrasi ve hukukun üstünlüğü

6. İnsan haklarının ve temel özgürlüklerin korunması konusunu Türk devletinin ve toplumunun merkezine yerleştirecek kapsamlı ve esaslı bir Anayasa reformunun önemine bir kez daha dikkat çeker; söz konusu reform konusunda yaptığı çalışmalarını canlandırması için Türk Hükümetini teşvik eder, tüm siyasi partilere işbirliği yapmaları ve sivil toplum ile tüm azınlıkların sürece dâhil edilmesi için çağrıda bulunur;

7. Parti çoğulculuğunun sağlanması, özellikle yeni kurulan partilerin siyasi sürece katılımına ve TBMM'de siyasi güçlerin ve azınlıkların daha geniş temsiline imkân verilmesi amacıyla

%10'luk barajın indirilerek seçim sisteminde reform yapılmasına yönelik 2006 ve 2007 tarihli ilke kararlarındaki çağrısını yineler;

8. Anayasa Mahkemesi'nin Demokratik Toplum Partisi'ni (DTP) kapatma ve demokratik yollarla seçilen temsilcilerinden bazılarını siyasi faaliyetten men etme kararını derin üzüntüyle karşılar; ayrıca yakın geçmişte DTP üyelerinin tutuklanmasından esef duyar; şiddet ve terörizmi kınamayı sürdürür; tüm siyasi güçleri, barışçıl yollarla uzlaşma aramaya ve Türk toplumunu her vatandaşın eşit haklara sahip olması temelinde birleştirmeye teşvik eder; Kürt nüfusun siyasi temsilcilerinin bu sürece tam olarak katılımının sağlanması gerektiğini vurgular; Mart 2009'da siyasi partilerin kapatılmasını düzenleyen Türk mevzuatının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ile uyumlu olmadığı sonucuna varan Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu'nun görüşüne dikkat çeker ve Hükümetten, Avrupa standartlarını gözeterek gerekli reform önerileri getirmesini ister;

9. Kapsamlı ve hızlı bir yargı reformu yapılmasının, Türkiye'de çağdaşlaşma sürecinin başarısı açısından çok önemli olduğu görüşündedir; Hükümetin yargı reformu stratejisini onaylamasını olumlu karşılar ve stratejinin dayandırıldığı geniş istişare sürecini memnuniyetle not eder; Hükümeti, yargının tarafsızlığı ve profesyonelliğinin yanı sıra AİHS standartlarıyla uyumunu artırmak amacıyla, sistematik önlemlere özel önem vererek stratejiyi bir an önce uygulamaya davet eder; bu kapsamda Türk Hükümetine, ifade özgürlüğünü kısıtlamak üzere sıklıkla kullanılan kanunlara ilişkin olarak, savcılara yönelik bir rehber çıkarması çağrısında bulunur; Hükümeti, Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun temsil edebilirliğini, nesnellliğini, tarafsızlığını ve şeffaflığını sağlamak amacıyla, Kurulu yeniden yapılandırması için teşvik eder;

10. Anayasa Mahkemesi'nin askeri mahkemelerin yargılama yetkisini kısıtlayan yasayı iptal etme kararının, Türkiye'nin reform çabaları önünde ciddi bir engel teşkil etmesinden derin esef duyar ve TBMM'ye, anayasa reformu için konsensüs sağlaması çağrısında bulunur, ordunun Türk siyasetine ve dış politikasına devam eden müdahalesi konusunda endişe duyar; demokratik bir toplumda ordunun tamamen sivil denetime tabi olması gerektiğini yineler; özellikle TBMM'ye ordunun bütçesi ve giderleri üzerindeki denetimini artırması ve güvenlik ve savunma politikalarının geliştirilmesine dahil olması için çağrıda bulunur;

11. Ergenekon suç şebekesinin ve Balyoz Planı'nın iddia edilen boyutları konusunda endişe duyar; Hükümetten ve yargıdan, tüm yargılama süreçlerinin hukuka uygun olmasının ve tüm sanıkların haklarının gözetilmesinin sağlanmasını ister; Komisyonun, Türkiye'nin bu davayı demokratik kurumlarının düzgün işleyişine ve hukukun üstünlüğüne olan güveni pekiştirmek için bir fırsat olarak görmesi gerektiği yönündeki değerlendirmesini paylaşır; Türk Hükümetini davaların eleştiride bulunan gazetecilere, akademisyenlere veya muhalif siyasetçilere gereksiz bir baskı aracı olarak kullanılmasına izin vermemeye davet eder;

12. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun kurulması konusunda ilerleme kaydedilmemiş olmasını esefle karşılar; Hükümeti insan hakları ihlali iddialarına yönelik soruşturmalar yürütülmesi

için bir sisteme bağlı etkili ve bağımsız şikâyet mekanizmasını kuracak gerekli mevzuatı çıkarmaya ve Meclis'teki tüm partileri destek vermeye davet eder;

İnsan hakları, azınlıklara saygı ve azınlıkların korunması

13. Hükümetin, Türk vatandaşlarını bir araya getirme ve cinsiyet, ırk veya etnik köken, din veya inanç, engellilik, yaş veya cinsel yönelim bakımından fark gözetmeksizin her vatandaşın eşit haklardan yararlanmasını ve Türk toplumunda aktif bir rol oynamasını sağlamaya yönelik girişimlerini memnuniyetle karşılar; bu meselenin eskiden beri tartışma konusu olduğunun farkında olmakla birlikte, Hükümetten siyasi girişimlerini somut reformlara dönüştürmesini ister ve ilgili tüm siyasi partilere ve aktörlere karşılıklı hassasiyetlerin üstesinden gelmeye çalışarak bu süreci destekleme çağrısında bulunur; bu kapsamda Hükümetin 13 Kasım 2009 tarihinde TBMM'ye sunduğu planı memnuniyetle karşılar ve tüm vatandaşların özgürlüklerinin güvence altına alınmasını sağlamak için Hükümeti bu planı uygulamaya davet eder;

14. Yerel ve ulusal düzeyde, özel kanallarda ve devlet kanallarında Kürtçe yayına getirilen her tür kısıtlamayı kaldıran mevzuatın ve Kürtçenin cezaevlerinde kullanılmasına ilişkin mevzuatın kabul edilmesini memnuniyetle karşılar; Hükümetten, devlet okullarında ve özel okullarda Kürtçe öğrenmek için somut imkanlar sağlayan ve Kürtçenin siyasi yaşamda ve kamu hizmetlerine erişimde kullanılmasına izin veren daha fazla tedbir almasını ister; Hükümete, terörle mücadele yasalarının başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel özgürlükleri kısıtlamak için kötüye kullanılmamasını temin etmesi ve Türkiye'nin güneydoğusundaki köy koruculuğu sistemini kaldırması çağrısında bulunur;

15. TBMM'nin, Terörle Mücadele Kanunu'nda yer alan 15-18 yaş arası çocukların yetişkin olarak yargılanmalarına izin veren hükümlerin Kanun metninden çıkarılması amacıyla bir an önce değişiklik yapma niyetini destekler;

16. Türk Hükümetini güneydoğudaki sosyal ve ekonomik yetersizlikleri gidermeye yönelik çabalarını artırması için teşvik eder; Komisyona, Güneydoğu Anadolu Projesi'nin sonuçlarına ilişkin bir çalışma sunması için yaptığı çağrıyla yineler; bu bağlamda Türk yetkililere, başta Hasankeyf ve Bergama'daki arkeolojik sit alanları olmak üzere, kültürel ve çevresel mirası koruma çağrısında bulunur; inşa edilen barajlar yüzünden binlerce kişinin yerinden olması konusunda endişe duyar; Hükümeti, Komisyon'un yukarıda sözü edilen çalışması sunuluncaya kadar, Ilısu Barajı projesine yönelik çalışmaları durdurmaya davet eder;

17. TBMM'yi, siyasi görüşlerin ifade edilmesini de kapsayan siyasi dokunulmazlığın ayırım gözetmeksizin tüm milletvekilleri için garanti edilmesini sağlamaya davet eder;

18. PKK ve diğer terörist grupların Türk topraklarında uygulamaya devam ettikleri şiddeti kınar, PKK'yı silahlarını bırakarak ve şiddete son vererek Türk Hükümetinin siyasi girişimine karşılık vermeye davet eder;

19. Din özgürlüğünün temel bir evrensel değer olduğunu vurgular ve Türkiye'ye herkesin dini özgürlüğünü koruma çağrısında bulunur; Türk Hükümetinin, Aleviler de dahil olmak üzere dini cemaatlerin temsilcileriyle kurduğu diyalogu memnuniyetle karşilar, yetkilileri düzenli ve yapıcı bir iletişimin kurulması amacıyla dinler arası diyalogu artırma konusunda teşvik eder; ancak, olumlu adımların ve jestlerin yanı sıra, yasal çerçevede, Avrupa İnsan Hakları

Mahkemesi'nin (AİHM) içtihadına ve AİHS'ye uygun olarak bu dini cemaatlerin gereğinden fazla kısıtlama olmaksızın faaliyet göstermelerini sağlayacak somut reformların yapılması gereğini bir kez daha yineler; özellikle tüm dini cemaatlere tüzel kişilik tanınması gereğinin altını çizer;

20. Vakıflar Kanunu'nun uygulanmasını memnuniyetle karşilar; ancak dini cemaatlerin, el konulan ve üçüncü kişilere satılan mülklere veya yeni mevzuatın kabul edilmesinden önce birleşen vakıfların mülkiyetlerine ilişkin bu Kanun'da düzenlenmeyen mülkiyet sorunlarıyla karşılaşmaya devam etmeleri konusunda esef duyar; Türk Hükümeti'ni bu konuyu bir an önce ele almaya davet eder;

21. Ekümenik Patrikhanenin, yasal statüsü, din adamlarının eğitimi ve Ekümenik Patriğin seçimiyle ilgili olarak karşılaştığı engeller konusunda duyduğu kaygıyı yineler; Rum Ortodoks Ruhban Okulunun derhal yeniden açılması ve Ekümenik Patriğin dini unvanını kamuoyu önünde kullanmasına izin veren ve daha genel olarak Türkiye'deki Hıristiyan cemaatlerin din adamlarının herhangi bir engelle karşılaşmadan eğitilmeleri için koşulların oluşturulmasına yönelik tedbirlerin alınması çağrısını yineler;

22. Cemevlerinin Alevilerin ibadet yerleri olarak tanınması ve okullardaki zorunlu din eğitimi konusundaki belirsizliklerin sürmesinden esef duyar; Türk Hükümetine bu durumu sistematik biçimde düzeltmesi çağrısında bulunur;

23. Süryanilerin mülkiyet konusunda karşılaştıkları zorluklardan dolayı kaygı duyar; özellikle Süryani Ortodoks Mor Gabriel Manastırına karşı açılan arazi mülkiyeti ile ilgili davalara kaygıyla dikkat çeker;

24. Türk Hükümetinin, uluslararası hukukta yer aldığı şekliyle azınlıkların haklarıyla ilgili çekincelerinin sürmesini, ilgili Avrupa Konseyi sözleşmelerini henüz imzalamamış olmasını ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiseriyle henüz bir diyalog içine girmemiş olmasını kınar; Hükümeti, politikasını uluslararası standartlar ve AİHS ile tamamen uyumlu hale getirmeye davet eder ve TBMM'deki tüm partilere bu hareketi destekleme çağrısında bulunur; bu bağlamda azınlık okullarının

karşılaştığı idari zorluklara ve anakronik ikili başkanlık sistemine dikkat çeker; ayrıca Hükümeti, aktif olarak, azınlıklara tam saygının gösterildiği bir ortam oluşturmaya ve düşmanlık ve şiddet olaylarının mahkeme önüne getirilmesini sağlamaya davet eder;

25. Mülkiyet hakkı ve eğitim ile ilgili sorunlar yaşamaya devam eden Gökçeada ve Bozcaada'daki Rum nüfusla ilgili Türkiye'nin 2008 Yılı İlerleme Raporu'ndan bu yana umut

verici herhangi bir gelişme olmamasını esefle karşılar; Türk Hükümetini, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin (AKPM) adalar hakkındaki 27 Haziran 2008 tarihli İlke Kararı uyarınca, bu adaların iki kültürlü özelliğini korumaya yönelik çözüm aramaya davet eder;

26. Türkiye'deki yasal çerçevenin ifade özgürlüğü bakımından hâlâ yeterli güvenceleri sunamıyor olmasından ve suistimal edilen bazı yasaların bu özgürlüğü kısıtlamaya devam etmesinden kaygı duyar; Türk Hükümetini, AİHS'ne ve AİHM'nin içtihadına uyum sağlamak amacıyla yasal çerçevede kapsamlı bir reform önerisinde bulunmaya davet eder; Türk Ceza

Kanunu'nun 301. maddesinde yapılan revizyon ile, davalarda önceki yıllara kıyasla kayda değer bir azalma olduğuna dikkat çeker; ancak, 301. ve 318. maddelerin yürürlükten kaldırılması gerektiği yönündeki görüşünü sürdürür.

27. Zorunlu askerlik hizmeti konusunda, Türkiye'nin vicdani ret hakkını tanımamasından ve Türkiye'de herhangi bir sivil alternatifin bulunmamasından kaygı duymaya devam eder; Osman Murat Ülke'nin Türkiye'ye karşı açtığı davada, vicdani retçilerin mükerrer kovuşturmalara tabi tutulmasına ve tekrar cezalandırılmasına izin veren Türk mevzuatının değiştirilmesine hükmeden 2006 tarihli AİHM kararının hâlâ uygulanmıyor olmasından esef duyar ve alınan kararın bir an önce uygulanması için Hükümete çağrıda bulunur;

28. Ergenekon'la ilgili soruşturmalara yönelik haber yapılması başta olmak üzere basın özgürlüğüne yönelik kısıtlamaların sürmesi, bir medya grubuna benzeri görülmemiş para cezası verilmesi ve internet sitelerinin sıklıkla yasaklanmasından kaygı duyar; basın özgürlüğü kültürünün, çoğulcu bir toplumda siyasi gelenekler bakımından önemli bir gösterge teşkil ettiğini vurgular; bu kapsamda medya, iş ve siyaset dünyası arasındaki sağlıklı ilişkiler göz önünde tutularak, yeni bir medya kanununun çıkarılmasını tavsiye eder;

29. Türk Hükümetini, işkenceye karşı sıfır tolerans politikasını uygulama çabalarını artırmaya ve bu çabaların güvenilirliğini göstermek amacıyla Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi'nin raporunun yayınlanmasına izin vermeye davet eder; TBMM'ye, İşkenceye Karşı BM Sözleşmesi İhtiyari Protokolü'nü onaylaması için bir kez daha çağrıda bulunur; ayrıca Hükümeti, başta kolluk kuvvetleri bakımından olmak üzere, insan hakları ihlallerinin cezasız kalması durumunun azaltılması için mücadele etmeye teşvik eder;

30. Türk Hükümetini, yolsuzluğun ortadan kaldırılması konusuna daha fazla önem vermeye, siyasi partiler ve seçim kampanyaları için sağlanan finansmanın şeffaflığını artırmaya ve idarenin her kademesinde şeffaflığı sağlamaya davet eder;

31. Hükümeti, yasalarda güvence altına alınan kadın-erkek eşitliğinin uygulamaya geçirilmesi yönündeki çabalarını artırması için teşvik eder; kadınların kayıt dışı ekonomideki istihdamını azaltarak, özellikle kadınların eğitimi ve istihdamına ilişkin bir stratejinin hazırlanması gerektiğini öngörür; Hükümeti, özellikle kadın haklarına ilişkin farkındalığın artırılması, şiddetin ve töre cinayetlerinin önlenmesi konularında sivil toplum örgütlerinin

potansiyelinden yararlanmaya davet eder; kadınlara karşı şiddet uygulayan ve ayrımcılık yapanların yargı önüne çıkartılmasının ve suç işleyenlerin cezalandırılmasının, şiddet veya

töre cinayeti tehdidiyle karşı karşıya olan kadınların ve çocukların yetkililerce korunmasının ve desteklenmesinin, Hükümet ve yargı tarafından sağlanması gerektiğini vurgular; Türk Hükümetini, kadın hakları konusunda ülkenin tamamında farkındalığın artırılması yönünde etkili bir bilgilendirme kampanyası başlatmaya davet eder;

32. Aile içi şiddet, töre cinayetleri ve erken ve zorla yapılan evliliklere ilişkin yasal çerçevenin bulunduğunu kabul etmekle birlikte bunun uygulanmasıyla ilgili kaygılarını vurgular; yetkililere, sığınma evlerinin ve diğer tesislerin sayısını artırarak mağdurlara koruma sağlanması çağrısında bulunur; tüm OECD ülkeleri arasında en düşük kadın istihdam oranının Türkiye’de olduğuna ve kadınların ekonomik haklarının ve bağımsızlıklarının geliştirilmesi amacıyla bu oranın artırılması gerektiğine dikkat çeker;

33. Cinsel yönelimden dolayı ayrımcılık yapılmasına karşı güvencelerin bulunmamasından kaygı duyar; TBMM’ye, hangi gerekçeyle olursa olsun, her alanda doğrudan ve dolaylı ayrımcılığı yasaklayan yeni bir kanun kabul etmesi için çağrıda bulunur; Türk Hükümetine, insan hakları ve ayrımcılıkla mücadeleyle ilişkin olarak kamuoyunda farkındalık yaratma çabalarını artırması ve ayrımcı hükümlerin mevzuattan çıkarılmasının ve eşcinsel düşmanlığın dayalı nefret ve şiddetin gerektiği şekilde cezalandırılmasının sağlanması için çağrıda bulunur;

34. Sendikal haklara ilişkin ilerleme kaydedilmemiş olmasından esef duyar; Hükümete, grev ve toplu iş sözleşmesi hakkına ilişkin güvenceleri de içeren ve Uluslararası Çalışma Örgütü standartlarına uygun yeni bir sendika kanununun bir an önce kabul edilmesi için, sosyal taraflara danışarak TBMM’ye yeni bir tasarı sunması çağrısını yineler; yakın geçmişte (Kasım 2009 ortasında) 20 civarında Türk sendikacının tutuklanması konusunda duyduğu kaygıyı dile getirir ve bu kişilerin sosyal haklarına titizlikle saygı gösterilmesi çağrısında bulunur;

Üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme yeteneği

35. AT-Türkiye Ortaklık Anlaşması’nın Ek Protokolü’nün Türkiye tarafından dört yıldır uygulamaya konulmamış olmasından esef duyar; Türk Hükümetine, Ek Protokolü bir an önce bütünüyle ve ayrımcılık yapmaksızın uygulamaya koyması çağrısında bulunur ve bu gerçekleşmediği takdirde müzakere sürecinin ciddi şekilde etkilenebileceğini hatırlatır;

İyi komşuluk ilişkilerine bağlılık

36. Müzakere Çerçeve Belgesi’nde belirtildiği üzere, Türkiye’nin koşulsuz biçimde iyi komşuluk ilişkileri sürdürmeye yönelik yükümlülüğünü yineler; Türkiye’nin ilgili tüm taraflarla birlikte, Kıbrıs meselesinin kapsamlı bir çözüme kavuşturulması yönündeki çabaları desteklemesi ve komşu ülkelerle mevcut sınır uyuşmazlıklarının Birleşmiş Milletler Sözleşmesi gereğince barışçıl şekilde çözümünü ilkesine uygun olarak çözmesi taahhüdünü vurgular;

37. Türk Hükümetini ve ilgili tarafları, sürdürülmekte olan görüşmeleri aktif biçimde desteklemeye ve BM Güvenlik Konseyi'nin konuyla ilgili kararlarına ve AB'nin dayandığı

ilkelere uygun olarak, iki bölgeli ve iki toplumlu bir federasyon temelinde Kıbrıs meselesinin kapsamlı bir çözüme kavuşturulmasına somut katkıda bulunmaya çağırır; Türkiye'ye, askerlerini Kıbrıs'tan derhal çekmeye başlamak, Türk vatandaşlarının adada yerleşimi konusunu ele almak ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 550 (1984) sayılı Kararına uygun olarak Maraş'ın kapatılmış bölümünün yasal sahiplerine iade edilmesini sağlamak suretiyle, görüşmeleri kolaylaştıracak uygun bir ortam oluşturma çağrısında bulunur;

38. Türk Hükümetine, Kıbrıs Cumhuriyeti için Doğu Akdeniz'de petrol arayan sivil gemileri engellemeye son vermesi çağrısında bulunur;

39. Türkiye'yi, dini azınlıklar da dâhil olmak üzere Kıbrıs'ta yerlerinden olmuş kişilerin haklarının gözetilmesini ve bu kişilerin dini gerekliliklerini serbestçe yerine getirmelerini sağlamaya davet eder; Katolik Maruni cemaatine ilişkin olarak, bu hakların, dört Marunit köyüne de aynı şekilde tanınması gerektiğini vurgular;

40. Kayıp Kişiler Komitesi'nin yeniden faaliyete geçmesini memnuniyetle karşılar ve insani boyutu olan bu konuda Türkiye'yi uygun tedbirler almaya davet eder;

41. Ermenistan ile ilişkilerin normalleştirilmesine yönelik diplomatik çabaları övgüyle karşılar ve Türk Hükümetini Ermenistan ile olan sınırını açmaya davet eder; TBMM'yi ve Ermenistan Parlamentosu'nu, Güney Kafkasya'da bölgesel güvenliğin ve istikrarın artmasını sağlayacak ilgili protokolleri, herhangi bir ön koşul koymaksızın ve gecikmeksizin onaylamaya çağırır;

42. Türkiye ile Yunanistan arasındaki ikili ilişkilerin geliştirilmesi yolunda kaydedilen sınırlı ilerlemeyi not eder; TBMM'ye *casus belli* tehdidini geri çekmesi çağrısında bulunur ve Türk Hükümetinin devam eden Yunan hava sahası ihlallerine son vermesini ister;

43. Irak ve bölgesel Kürt yönetimi ile ilişkilerde devam eden iyileşmeyi memnuniyetle karşılar; Türk Hükümetine her türlü terörle mücadele operasyonunda Irak'ın toprak bütünlüğüne, insan haklarına ve uluslararası hukuka saygının gözetilmesini ve sivil kayıpların önlenmesini sağlama yönündeki çağrısını bir kez daha vurgular;

AB-Türkiye işbirliğinin derinleştirilmesi

44. Türkiye'nin Enerji Topluluğu'na katılımına ilişkin müzakerelerin başlamasını not eder; Türkiye'nin, uygulanması AB'nin en yüksek enerji güvenliği öncelikleri arasında yer alan Nabucco doğal gaz boru hattı projesine ilişkin Hükümetlerarası Anlaşmayı imzalamasını memnuniyetle karşılar ve katılım müzakerelerinde enerji faslının açılması çağrısında bulunur; aynı zamanda Türkiye, Rusya ve bazı AB üyesi ülkeler arasındaki Güney Akım projesine ilişkin işbirliğini not eder;

45. Türkiye'nin, düzensiz göç konusunda transit ve hedef ülke olarak önemine dikkat çeker; Türk Hükümetini, göçmenlerin ve sığınmacıların korunma ve kabul konusundaki uluslararası haklarına saygı gösterilmesinin sağlanması için acil tedbirler almaya davet eder; AB –Türkiye

Geri Kabul Anlaşmasına ilişkin müzakerelerin yeniden başlamasını not eder; ve bu süreçte, Türkiye'yi Üye Devletlerle mevcut ikili geri kabul anlaşmalarını bütünüyle uygulamaya davet eder; Türk Hükümetine göç yönetimi, sınır ötesi suçlarla ve insan kaçakçılığıyla mücadele konularında AB ile işbirliğini artırması çağrısında bulunur; bu kapsamda, Türkiye'nin, Frontex ile bir çalışma düzenlemesi imzalamaya yönelik çabalarını not eder;

46. Türkiye'nin giderek daha aktif olan dış politikasını not eder ve çeşitli kriz bölgelerindeki çözümlere katkıda bulunma çabalarını takdir eder; Türk Hükümetine, başta İran konusu

olmak üzere, dış politikasında AB ile koordinasyonu artırması çağrısında bulunur; Karadeniz bölgesi, Orta Asya ve geniş Ortadoğu coğrafyasında AB'nin dış politika hedeflerinin gerçekleştirilmesi bakımından AB'nin önemli bir ortağı olarak Türkiye'nin rolünü kabul eder; Komisyon ve Konseyi, bu bölgelerde, AB ile Türkiye arasındaki yakın ilişkilerin getirdiği imkanlardan daha fazla yararlanmaya davet eder;

47. Türkiye'nin, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikasına ve NATO operasyonlarına sağladığı sürekli katkıyı takdir eder; bununla birlikte, "Berlin +" düzenlemelerinin ötesine geçen NATO-AB stratejik işbirliğinin Türkiye'nin itirazları sonucu hâlâ bloke edilmesinden ve bu durumun görevli AB personelinin korunmasında olumsuz sonuçlar yaratmasından esef duyar ve Türkiye'yi bu itirazları bir an önce kaldırmaya davet eder;

48. Türk Hükümetine, Türkiye'nin çok taraflı küresel sisteme katkısını ve bu sistemle ilişkisini daha fazla artıracak olan Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü'nü imzalayarak onaylaması yönündeki çağrısını yineler;

49. Birlik Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'ni, AB ve Türkiye'nin dış politikaları arasındaki sinerjiyi analiz etmeye ve bu sinerjinin dünyanın güvenliği ve istikrarına katkıda bulunmak amacıyla daha yoğun bir şekilde kullanılmasını sağlamaya davet eder;

50. Türkiye'yi, Kıbrıs-Rum ve Kıbrıs-Türk toplumları liderleri arasında sürdürülen ve kritik bir döneme girilen görüşmelerde başarı sağlanması için elinden geleni yapmaya ve pragmatik bir şekilde hareket etmeye davet eder; bunun adada uzun zamandır devam eden bölünmüşlüğü'nün çözümlenmesi için son şans olabileceğini not eder; Kıbrıs'taki iki toplumun liderleri Sayın Talat ve Sayın Kristofyas'ın kapsamlı bir çözüme varılması için gösterdikleri kararlı çabaların Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından takdir edilmesini memnuniyetle karşılar;

51. Kıbrıs meselesinin çözüme kavuşturulmasının, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım sürecinin önündeki engelleri ortadan kaldırmasının yanı sıra Doğu Akdeniz'e daha fazla istikrar, refah ve güvenlik getireceğine ve AB-NATO ilişkilerinin hızla iyileşmesini sağlayacağına inanır; bu bağlamda, Türkiye'nin, Kıbrıs'ın yeniden birleşmesine ilişkin olarak,

Sayın Kristofyas ve Sayın Talat tarafından varılacak ve BM Güvenlik Konseyi tarafından onaylanacak bir anlaşmanın desteklenmesini taahhüt etme konusunda diğer garantör ülkeler olan Yunanistan ve İngiltere'ye katılmasını önerir;

52. Avrupa Sayıştay'ının 16/2009 sayılı Özel Raporu'nda Türkiye'ye yapılan katılım öncesi mali yardımların idaresinde bazı zayıflıklar tespit edildiğine dikkat çeker; bununla birlikte, Sayıştay'ın değerlendirmesine göre, incelenen projelerin istenen sonuçlara ulaştığını ve bunların sürdürülebilir nitelikte olduğunu not eder; Komisyon'u, Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı çerçevesinde yardım sağlarken Sayıştay Raporu'ndaki tavsiyelere uymaya ve özellikle katılım kriterlerine uygun olan hedeflere ve projelere öncelik vermeye davet eder. Komisyon'dan, Katılım Öncesi Mali yardım Programının tamamının bir değerlendirmesini yapmasını ve bunun uygulanması hakkında Avrupa Parlamentosu'na rapor vermesini ister;

53. Bu İlke Kararının, Konseye, Komisyona, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanına, üye devletlerin hükümet ve parlamentolarına ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümet ve Parlamentosuna bildirilmesi için Başkanı görevlendirir.